СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 277. Джерзи Сиτі, Н. Дж., второк, 26. листопада, 1929. VOL. XXXVII. No. 277. Jersey City, N. J., Tuesday, November 26, 1929. THREE CENTS.

ЛИСТОПАД — МІСЯЦЬ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ

ҐОВЕРНОРИ СТЕЙТІВ НЕ ДОПУСКАЮТЬ ДО ЕКОНОМІЧНОЇ КРІЗИ

ПОПИРАЮТЬ ПЛЯН ГУВЕРА І ПРИСТУПАЮТЬ ДО РОЗБУДОВИ КРАЮ.

НЮ ЙОРК, 25. листопада. — Президент Ґувер віднісся до ґовернорів стейтів з проханням стати разом з центральним урядом до праці в справі поліпшення економічних відносин краю. Зі всіх боків надійшли вже відповіди ґовернорів, в яких вони заповідають, що приступають до ріжних публичних робіт, на які кождий стейт призначив десятки міліонів. В той спосіб буде нове поле праці для безробітних.

КОНФЕРЕНЦІЯ БИЗНЕСМЕНІВ.

БУДЕ СКЛИКАНА НА ДЕНЬ 5 ГРУДНЯ, А ВОЗЬМУТЬ В НІЙ УЧАСТЬ БИЗНЕСМЕНИ З ЦІЛОГО КРАЮ.

ВАШИНҐТОН, 25. листопада. — „Юнайтед Стейтс Чембер оф Комерс" розіслала коло 200 запрошень до найвизначніших бизнесменів краю, де представила здоровий економічний стан Злучених Держав. В тім письмі піднесено, що Америка закінчує отсим один з найкращих років, коли ходить про добробут і богатство. Але Америка не без того, щоб не мала й слабих сторін. Щоб їх усунути, скликують саме конференцію бизнесменів, щоб обговорити слабі місця економічного положення, зарадити їм і в той спосіб забезпечити продовження добробуту.

РОТШТАЙНА ЗАБИЛИ ПОЗА ГОТЕЛЕМ.

НЮ ЙОРК, 25. листопада. — Ґемблєр Мек Манус, котрого обжаловують за вбивство ґемблера міліонера Ротштайна, бороGнится тим, що Ротштайна забито в парку, а не в готелі, де він сидів у часі, коли вбито Ротштайна.

160,000 ЛЮДЕЙ ПРИ ЧУДЕСНІМ ГРОБІ.

МАЛДЕН (Месечусетз), 25. листопада. — Вчора був послідний день, коли допускали людей до гробу о. Патрика Павера. Сьогодні цвинтар буде замкнений для публики на приказ кардинала, котрий заряджує канонічне слідство в справі чудес, які діються над гробом. Такий спосіб поступовання приписує канонічне право.

В неділю відвідало цвинтар коло 150,000 людей ріжної віри і ріжних народностей, до Китайців і циганів включно. Люде приїздили з далеких сторін з невилічимими каліками й фляшками з водою. Кождий старається діткнути гробу фляшкою з водою, щоби потім пити воду чи натирати нею очі чи уха. Бо найбільше приїздить сюди сліпих, глухих, німих і спаралїжованих. Мисс Анна Беллард з Едемс подала, що від 5 літ не говорила й не ходила, а заговорила перший раз, як діткнулася Паверового гробу.

СОЦІЯЛІСТИ ЗА ОБЄДНАННЄМ.

НЮ ЙОРК, 25. листопада. — Соціялістичні лідери Ню Йорку далі радять над тим, щоби збільшити свої ряди. Вони так захоплені великою скількістю голосів, які одержав соціялістичний кандидат на мейора міста, Нормен Томас, що думають, що з часом буде можна перевести вибір робітничого мейора. Тому хочуть позбутися соціялістичної назви, а злучитися з иншими робітничими ґрупами й створити сильну робітничу партію. Дехто дуже побивається за тим, щоби притім соціялістична наука не потерпіла, але більшість не дуже привязує до цього вагу.

ПОМЕР СЕНАТОР ВОРРЕН.

ВАШИНҐТОН, 25. листопада. — Помер сенатор Емрой Воррен з Вайомінґ. Це одинокий представник у конґресі, котрий переживав цивільну війну. Називали його „батьком сенату", бо перебув у сенаті майже 37 літ. Це рекорд, якого не осягнув ніхто инший. Помер у 85 році життя.

„САНТА КЛОЗ" ПОПАВ У РІКУ.

ВИЛКС-БЕРІ, 25. листопада. — Тисячі дітей ждали в парку на „Санта Клоз", який мав приїхати з неба літаком і привезти дарунки. І дійсно, літак надлетів і „Санта Клоз" злетів з літака при помочі леткопаду. Та не долетів до парку, бо вітер заніс його на ріку. Бідні діти аж заплакали, як побачили, що „Санта Клоз" топиться. Та відважний полісмен скочив до води й виратував потопаючого, котрого відвезли до хати, щоб обсушився та перебрався, заки покажеться між дітей.

ЗМЕЛО 18 ЛЮДЕЙ З ПОКЛАДУ.

МЕКСИКО СИТІ, 25. листопада. — Виратувані з розбитого корабля „Вілля Гермоза" подають, що підчас бурі щось попсулося в кораблі і дехто з подорожних вийшов на поклад, щоби запитати капітана корабля, що робити. Тоді надплила величезна хвиля і змела з покладу подорожних, капітана й кількох моряків.

СМЕРТЬ НЕ ЩАДИТЬ НІКОГО.

ВАШИНҐТОН, 25. листопада. — Новий конґрес радить усього 9 місяців, а вже за той час помер один член кабінету, себто секретар Гуд, а крім того померло трох сенаторів і 9 членів палати послів.

ПІДРОБЛЮЮТЬ БАНКНОТИ.

В Бофало придержано шайку фальшивників грошей. Шайка мала вже на поготівлю $100,000 у щойно підроблених нових пять-долярових нотах, які думала пустити в курс між людей.

ОГРАБИЛИ ДЕРЖАВНИЙ БАНК.

У Харкові ограблено державний банк на 10,000 карбованців. Грабіж відбувся в день. Напасники зникли без сліду.

ЗЛОВИЛИ БАНДИТІВ.

Турецька поліція піймала в Царгороді трох бандитів, котрі ограбували учительку Анґлійку, що вчила в місцевому каледжі. Поліція заявляє, що вона тепер ужиє всіх засобів, щоби припинити бандитизм у турецькій столиці.

СТАМБУЛ ЗАМІСЦЬ КОНСТАНТИНОПОЛЯ.

Турецьке правительство змінило імя Константинополя на Стамбул. Всі листи мають адресуватися тепер на Стамбул і лише для листів іззa кордону почтовий уряд дозволив покищо вживати імя „Константинополь". Всі турецькі листи, котрі будуть заадресовані на „Константинополь", не будуть доставлятися почтою.

ПОКАЛІЧЕНО ЧОТИРОХ МУЛЯРІВ.

В Бронксі, дільниця Ню Йорку, при будові дому покалічено тяжко чотирох мулярів. Підчас праці обірвалося руштування й мулярі впали зі значної височини. Всі робітники Італійці. Тепер знаходяться у шпиталі.

БЕЗПЕЧНА ЇЗДА.

Американський інспектор пароплавства оголосив відомости про перевіз пасажирів на морських кораблях в біжучому році. Всіх пасажирів їхало морськими кораблями 328,465,552. З того числа загинуло в морі при ріжних катастрофах лише 59 пасажирів.

„БРЕМЕН" ПІДНОВЛЮЄТЬСЯ.

Після пятьмісячного плавання між Америкою та Европою найскоршого у світі пароплава „Бремена" він став тепер до фарбовання підводної частини в сухому доці. Фарбовання триватиме короткий час, щоби „Бремен" міг як найскорше знову плавати.

КРАЙ ЦІКАВИТЬСЯ АМЕРИКАНСЬКОЮ ЕМІҐРАЦІЄЮ.

Від якогось часу у львівській газеті „Діло" почали появлятися реґулярно відомости про життя еміґрації за океаном. В одному з останніх чисел „Діло" з признанням підкреслює діяльність „Обєднання" та „Свободи" в справі оборони українського імени підчас всенародного перепису в Америці в 1930 році.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ПП. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА.

Сим повідомляється Вп. пп. Секретарів відділів У. Н. Союза, що висилка календарів на рік 1930 для членів У. Н. Союза вже розпочалася і що вже вислано календарі на адреси пп. Секретарів для слідуючих відділів:

Вислано почтою 23 листопада 1929 р. Від.: 277, 278, 279, 280, 281, 282 (2 пакунки), 283, 284, 285, 288, 289, 291, 293, 294, 296, 297, 298, 299, 300 (2 пакунки), 302, 304, 305, 306, 307, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316 (2 пакунки), 320, 321, 325.

Вислано експресом 23 листопада 1929 р. Від.: 274 (2 пакунки), 276 (4 пакунки), 292 (3 пакунки), 295 (2 пакунки), 301 (2 пакунки), 308 (2 пакунки), 323.

Котрий би зі згаданих відділів не дістав з якоїсь причини посилки до 10 днів від дня вислання календарів, нехай повідомить Адміністрацію Свободи.

ЛЮДЕ З НЕЗВИЧАЙНОЮ ПАМЯТЮ.

В Лондоні живе собі шофер автомобілевий Сліт, який має таку велику память, що може, прочитавши газети, повторяти все слово в слово, що там написано. Спеціяльно памятає він добре промови великих політиків і може їх повторяти навіть довший час після цього, як він їх вичитав. Але кажуть, що Сліт таки не вмився до другого такого Анґлійця, що жив у 18. століттю і вмів переповісти дослівно все, що говорилося на засіданнях анґлійського парляменту. В той час не вільно ще було ґазетярам записувати промов послів і тому газети платили йому великі гроші за те, що він повторяв їм усе, про що говорилося в парляменті.

ЖИДИ ПРОТИ ВИХРЕСТКИ.

В костелі в Ломжі приняла хрест молода жидівка враз з шестилітною дитиною. Підчас цього зібралися жиди під костелом, хотячи вбити вихрестку. Поліції ледви вдалося вратувати нещасну жінку та її дитину.

МІЖНАРОДНЯ БАНДА ФАЛЬШІВНИКІВ.

Берлінська поліція впала на слід міжнародньої банди фальшівників банкнотів. Головним осідком цеї банди була Антверпія. Фальшівники заливали Німеччину фальшованими долярами. А саме фальшівники переробляли одно пяти і десяти долярові банкноти на 1000, 500 і 100 долярові. Такі фальсифікати пускали вони в обіг по цілій Европі за посередництвом подорожуючих агентів, — які одержані за них суми відсилали на означену адресу до Антверпії. Поліція арештувала трох членів цеї банди, між ними одного Румуна з Буковини.

ВИМУШУЮТЬ ЗІЗНАННЯ.

З Гелена (Арканзо) Мурин З Гелена (Арканзо) доносять: Мурин Мек Алистер зізнав, що його шериф саджав на електричне крісло й пускав ток, щоби його мучити й у той спосіб видістати зізнання, будьтоби він убив малого хлопця.

ЗГУБИЛА ДОРОГОЦІННІСТЬ.

Пані Ґілмор в Ню Йорку підчас купівлі потрібних їй річей в ріжних крамницях міста загубила намисто, що вартує 30,000 долярів. Тепер наняті спеціяльні детективи пошукують цього намиста.

ЦІКАВІ РОЗКОПКИ В ШВЕЦІЇ.

Шведський королевич Ґустав Адольф, який давно займається археольоґією, винайшов при розкопках біля місточка Барсельок передісторичні могили зперед 4000 літ. Найдено глиняну посуду, кремяні сокири, нашийники та кости звірят із цікавими різьбами з життя риболовців.

МОЛЯТЬСЯ ЗА ВОЄВОДУ.

З нагоди віддання в селі Жабчу замкненої свого часу церкви наново селянам, пише „Українська Нива" панеґірик волинському воєводі Генриховi Юзефському, з якого цитуємо: „У Жабчому велике свято. Від нині у Жабчому будуть дзвонити дзвони й кликати до церкви православних. Сталося те завдяки енерґійній акції п. Генриха Юзефського, волинського воєводи, який, ознайомившися зі справою, заінтервеніював, щоби церкву у Жабчому повернено православним". Панеґірик кінчиться цими словами: „Отож сьогодня, заносячи молитви до Всевишнього, хай Жабчане згадають і про того розумного адміністратора, який став на боці покривджених і доміг їм повернути церкву".

За старої Австрії казали молитися за цісаря, лакеї з „Української Ниви" моляться вже й за воєводів.

СЕЛЯНСЬКІ ГАРАЗДИ.

„Борець" в останньому числі подає ось який факт з життя селян на Буковині! Григорій Колотило з Руського Банилова поїхав в поле близько границі Черемоша забрати сіно. На другий день граничери, йдучи за слідом, знайшли сіно коло хати. Вони наказали Колотилові скласти сіно на віз і відвезти на пікет, а коли він не хотів, бо знав, що відвезеного сіна вже більше не побачить, граничери збили його прикладами до безтями. По відвезенню сіна на пікет почали Колотила наново бити граничери. Тоді він почав утікати, а за ним пігналися сторожі панського порядку. Щоби не дістатися ще раз у руки катів, Колотило повісився на вербі в лузі.

Це діється в білий день на очах „селянсько-демократичної" влади в Румунії.

УМЕР КЛЄМАНСО

ПЯТЬДЕСЯТЬ РОКІВ ТРЯС ПОЛІТИКОЮ ФРАНЦІЇ. ЛИШЕ ЙОГО НЕЗЛОМНА ВОЛЯ ПРИНЕСЛА ФРАНЦІЇ ПЕРЕМОГУ. ПОХОРОН ВІДБУДЕТЬСЯ БЕЗ ПОЧЕСТЕЙ.

ПАРИЖ (Франція), 25 листопада. — У суботу помер бувший премієр-міністер Франції Клемансо, у віці 88 літ. Останніми роками він часто хворів і вже давно готувався до смерти й нераз проходила чутка, що він уже помер. Після версальського мира він одійшов зовсім від політики й у себе на вілі, недалеко Парижа, писав свої спогади.

Клемансо родився в маленькому французькому місті, а скінчивши медицину в університеті, виїхав до Америки, де в Ню Йорку відчинив свій лікарський офіс. Однак успіху не мав, а тому став за вчителя французької мови у Стемфорд, Конн., де й одружився. Але й тут довго не прожив і скоро вернув до Франції.

До Парижа він приїхав перед початком французько-німецької війни в 1870 році й скоро був обібраний посадником маленького паризького передмістя Монмартр, що було відоме зі свого радикалізму. В часах паризької комуни він старався примирити комунарів і консервативне версальське правительство, чому його вважали комунаром.

Його тягнуло все до широкої політичної діяльности, а крім того він редаґував і видавав політичну ґазету. В 1871 році його вибрано депутатом до Національного Зібрання й з того часу він стає найвпливовішим політиком у Франції, залишаючись увесь час на чолі радикального парляментарного крила. Скоро його популярність та вплив у Франції стали такими, що від нього цілковито залежала доля французьких правительств. Перший раз у свойому життю він увійшов до складу правительства уже 65-літнім, коли став міністром справ внутрішних у радикальному правительстві Франції на чолі з Сареном. У 1907 році він став уперше премієром Франції, але по двох роках правительство його повалив Бріян, який став премієром.

Коли роспочалася Велика Війна, Клемансо не був при уряді, а видавав ґазету, в якій підносив патріотичного духа Франції. В осени 1917 року, коли вже Франція хиталася й почали чутися голоси, що треба миритися з Німцями, Клемансо був покликаний його особистим ворогом, президентом Пуанкаре, на становище премієра. Завдяки своїй незломній волі та великому політично-державному хистови Клемансо довів Францію до побіди. Тому він заслужив на імя не лише „Тигра", але й спасителя Франції.

Похорон відбудеться без жадних почестей. Гріб його провожатимуть до могили лише його кревні та слуги, бо така була воля помершого. Правительство Франції роспорядило, щоби в хвилину похорону по всій Франції військо салютувало гарматними стрілами, як це було в часі перемиря з Німцями.

РОЗСТРІЛЮЮТЬ ДАЛІ.

БОЛЬШЕВИКИ ЗАСУДИЛИ ДО РОЗСТРІЛУ 16 ЧЛЕНІВ РЕЛІҐІЙНОЇ СЕКТИ „ХРЕСТОНОСЦІВ".

ВОРОНІЖ (СССР), 25 листопада. — Місцевий суд засудив до розстрілу 16 членів реліґійної секти „хрестоносців" на чолі з Пахоменком. Одною з причин засуду було твердження суду, що ця секта одержала з Америки 31,000 долярів для протикомуністичної пропаґанди.

Крім того трох членів секти засуджено на 10 років до вязниці кождого, а двацять инших на коротший час.

ЧЕРВОНІ НАСТУПАЮТЬ У МАНДЖУРІЇ.

МІЖ КИТАЙСЬКИМ ПРАВИТЕЛЬСТВОМ І ПОВСТАНЦЯМИ ПРИХОДИТЬ ЗАМИРЕННЯ, ЩОБИ СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ ДАТИ ВІДПІР БОЛЬШЕВИКАМ.

ШАНГАЙ (Китай), 25 листопада. — Наступ російської армії в Манджурії, яка все просовується вперед, викликав велике замішання в Манджурії, де більшість міст готується до евакуації. Разом з тим успіхи бальшевицького наступу змусіли ворогуючих між собою китайських ґенералів опамататися.

Вони тепер припиняють міжусобну війну, щоби спільними силами обєднаного Китаю дати відсіч російській армії. Між правительством Китаю і деякими ґенералами вже наступило замирення. Сподіваються, що скоро й ґрупа повстанців, яка наступає на Кантон, також замириться й тоді Китай зможе всі свої сили кинути проти большевиків.

БОЛЬШЕВИКИ ЗАКРИВАЮТЬ ПРАВДУ.

МОСКВА (СССР), 25 листопада. — Світ знає, що російське правительство й обставини в Радянщині зовсім відмінні від инших країв. Але кореспондент „Таймсу" за вісім літ свого перебування в Росії тепер здивований тим, як у місцевій пресі передають відомости про манджурський фронт.

Нічого не говориться про війну, хоч війна в дійсности ведеться по всім модерним правилам. Також не говориться про наступ червоних військ, а лише час від часу повідомляється про забраних полонених та про покарання розгромом „білоґвардейських та китайських бандитів". Тому тут годі визнатися, що робиться на кордоні Манджурії. Иноді лише робітники ухвалюють певні войовничі резолюції, а ширше населення зовсім не цікавиться подіями.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and Holidays
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НОВІ ЖЕРТВИ ТЕРОРУ

Українська іміграція в Америці, коли ходить о свідому народну масу, це головно галицькі іміґранти. І не диво, що вони скупчують всю свою увагу на Галичину, бо звідтам раз-у-раз одержують письма від родини і знакомих, тамтуди часто їздять. В той спосіб мають вічно перед очима те пекло, яке счинилося на нашій землі, коли вона попала під польське ярмо. Тому й посилають завжди жертви до Галичини і підносять раз-у-раз протести проти ляцького насильства. А серед тої боротьби проти ворога нашої вузшої батьківщини, наші люде, як спрагнений води, ждуть на кращі вісти з Великої України. Вони радіють найменшими здобутками тої нашої землі, що по наказу з Москви назвала себе „Радянською", бо переконані, що там навіть під сильним московським обухом національна стихія настільки ще сильна, що наповняє українським змістом принаймні культурні здобутки Радянської України. От тому так радіють наші люде навіть українізацією України, отим чудовищем, над яким колись ломитимуть собі голови, щоби його як слід розуміти.

Та останні події, які доходять до нас з Великої України, заставляють нас до того, що треба призадуматися, як нам повести з Америки загально-народну протестаційну акцію проти московських червоних катів, чи таки наших власних зрадників, що стали сліпим оруддєм Москви і беруться до винищування найсвідоміших і найбільш заслужених народних діячів. Послідні арешти таких визначних діячів як Єфремова й Чеховського, вказують, що Москва хоче дорогою масових арештів і судів позбавити Велику Україну всіх чесних народних робітників, які не йдуть сліпо на службу московському окупантови. С. Єфремов, це відомий культурний діяч старого типу, котрий ніколи не брав у революційному руховн ніякої дійсно активної участи. Це культурник, котрий положив великі заслуги на полі українського письменства, котрий і за радянської влади працював у Академії Наук і займався виключно науковими ділами. Колиж тепер і такого аполітичного, а на загал по всіх українських землях добре відомого й заслуженого діяча арештують і під суд саджають, то можна собі уявити, що там тепер діється. Скільки то тепер невинного, свідомого українського елементу опиниться знову у лабетах чрезвичайки!

Українська іміграція не може мовчки приглядатися до тої нової хвилі терору. Треба ратувати, поки час, життя людей, які поклали великі заслуги для розвою української культури.

ПІЛСУДСЬКИЙ ПОМАЛУ АЛЕ ПОСЛІДОВНО РОЗВАЛЮЄ ПОЛЬЩУ. — ПОДІЇ В СОЙМІ.

(Оригінальний допис до „Свободи").

(Відрочення сойму не допустило до бучі. Пілсудський бувби на засіданню обидив сойм, опозиція протестувала би, а офіцири напали би на опозицію. Комуністи приготовили свиставки і тарахкальця. Могла би бути стрілянина і трупи, а офіцири могли би оголосити Пілсудського диктатором. — Що каже „Наєс Вінер Журналь". Чи Пілсудський давби раду яко „монж стану"? Можливість перепросин з Сікорським. „Над Віслон і Вкрон". Можливість тріюмвірату. Грозять „вельке несподзянкі". Погляд „Ґазети поранної". Одні злі на офіцирів, другі на Дашинського. — Соймові події — незнані в історії парляментів. Німа грозьба офіцирів. Похвала цего — була би небезпекою на будуче. Пілсудчики орієнтуються проти сойму, але подіями в соймі суспільности не позискали, а сойм вийшов ще сильніший. В очах чужинців — дуже пошкоджено Польщі. Треба справу зліквідувати яко звичайне непорозуміння. Або скінчити зі соймом і ідея маєва покаже, що вміє).

II.

Не улягає найменшому сумніви, що коли би був Дашинський засідання не відрочив і прийшо до його відкриття, то булоби прийшло до нечуваної бучі, а навіть до кровопролиття.

У Пілсудському вже місяцями цілими призбирувалася злоба на сойм і він навмисно наказав премієрови Євітальському занедужати, а то щоби як його заступник самому забрати голос іменем уряду на тім першім засіданню.

А яка би то була **промова, як нашпікована обидами сойму та простацтвами,** то можемо собі самі представити, знаючи виступи і статті Пілсудського за послідні два роки!

Очевидно, що соймова опозиція була би не мовчала на таке і що піднеслися би дуже різкі голоси протесту. В зденервованню не тяжко і за який **обидливий для п. маршала оклик,** а тоді, річ цілком певна, що вижидаючі у вестибулю офіцири вдерлися би до соймової салі, напалиб на протестуючих тай взагалі на тих, що хочби з міни їм не сподобалися, а тоді пролив крови готовий.

Знаємо з довірочних джерел, що **вісім комуністичних** послів заосмотрилися були в свиставки, тарахкальця та инші інструменти, потрібні до голосної обструкції, і що мали в пляні першому представникови уряду, котрий прийшов би до голосу, бодай через якої пів години, устроїти таку **котячу музику,** якої досі ще соймові мури не чули!

Поява самого Пілсудського в соймі була для всіх чистою несподіванкою і, очевидно, він бувби забрав голос іменем уряду.

І тут відразу вибухає голосна обструкція комуністів і свищуть, тарахкають, кричать, і тим, очевидно, прикликують з вестибулю офіцирів, котрі кидаються на них. Не без того, щоби який комуніст не мав **бравнінга з собою,** а Дашинський ствердив, що офіцири були узброєні в револьвери та шаблі.

Одним словом — трупи готові!

Та на тім не стало би: є загальне переконанне, що офіцири, вигнавши послів з соймової салі, самі засіли би на соймових кріслах та проголосилиб **Пілсудського диктатором!**

У всякому разі з допису, появившогося у віденському **„Наєс Вінер Журналь",** виходить, що він іде з **непохитною консеквенцією до переведення своїх плянів,** а в них, як звісно, першою точкою є зведення значіння сойму до нулі. **„Сеймовладзтво"** це змора, котра його мучить і в день і в ночи і він, старий **„підпольний"** заговірник, вірить, що він має в собі і **„менжа стану",** державного мужа, котрий є годен дати раду тим незвичайно замотаним відносинам, які в Польщі з її 45%-тами національних меншостей, з її аґрарною раною і з її, ним самим спровокованим робітництвом, панують!

Річ очевидна, що він помиляється, а то тим більше, що він в своїм окруженню не має ніяких визначних талантів. Тепер робиться тихі старання, щоби його помирити з одним справді визначним таланом, ґенералом **Сікорським,** з котрим він вже віддавна загризся та вислав його „в стан спочинку". Сікорський сильно підорвав його лаври в своїй книжці **„Над Віслон і Вкрон",** в котрій обговорює дуже докладно большевицьку воєнну кампанію в **1920** році. І тепер сидить він під Парижем та працює над новою воєнно-історичною книгою, в котрій також певно Пілсудський великим героєм не буде представлений.

Приятелі Пілсудського думають, що ліпше буде і для нього і для них, коли удасться **загніваного Сікорського укоськати** і притягнути до табору маршала, або бодай зробити його в угодовій дорозі нешкідливим.

На той випадок мріє також дехто і про **тріюмвірат,** зложений з Пілсудського, Сікорського та Сосновського, одного з найвірніших пілсудчиків. Та це лише комбінації, яких тепер у Варшаві немало.

У всякому разі часописи, стоячі близько до кліки „пулковнікуф", як от „Ілюстровани Курєр Цодзенни", заповідають **„вельке несподзянкі",** і ми на них мусимо бути приготовані.

Дуже інтересним є голос **„Ґазети поранней",** котра помістила статтю під заголовком: **„Подія без прецеденсу",** то є, що подібної ще досі не було. Ми ту статтю, з уваги на висказані у ній гадки, тут наводимо:

„Хоч ми і жиємо в атмосфері безперестанного вижидання несподіванок і велику політичну гру провадить помаєвий табор при закритих картах, то лучаються тепер **несподіванки, котрі переходять найсміліші сподівання** одних, а найгірші других. Недавна подія в соймі, не допускаюча до відкриття сесії, заскочила усіх.

„Не думаємо, щоби вже тепер було пожаданим видавати остаточний вирок про це, що сталося. Відомости є такі суперечні, що сам президент републики станув перед двома розходячимися інформаціями і не міг повзяти зі своєї сторони відповідного рішення.

„Частина сойму є обурена **„збройним і насильним входом офіцирів до сойму",** а друга, цебто бебісти, не видить у тому нічого злочинного і обурюється лише на **„нетакт"** соймової прислуги, та на **„демагоґічне"** становище маршала Дашинського. Якже тут мож дійти до погляду, згідного з правдою?

„Однак поза тими всілякими сумнівами, котрі може незадовго будуть усунені, є чейже таки **декілька фактів певних.**

„І так, соймова сесія отвертою не зістала. На перешкоді цьому станула подія надзвичайно дивна, непередвиджена ані через авторів конституції, ані через звичай. Що більше: **форма,** в якій та перешкода виступила, є досі взагалі **незнаною в історії парляментів.**

„Бувало вже именно і так, що парляменти розганяно фізичною силою, або що на парляменті вимушувано відповідну ухвалу шпалером війск. Але це, що сталося у Варшаві, ще не має прецеденсу.

„Ті офіцири, сидячі в передсінку соймовім на кріслах, винесених декотрими послами, і представляючі щось як би **німу грозьбу,** це є **цілком нове явище.**

„Чи можна це з якогонебудь становища похвалити? Поважаючи глибоко мундур і не забуваючи ані на хвилю на властиве завданне війська, думаємо, що цього, що сталося, **похвалити годі.** Колиби суспільність таку похвалу видала, то вже це саме містилоби в собі **нечувану небезпеку на будуче.**

„Годячися з такими **„інтервенціями"** в соймовій палаті, треба би згори **зректися всякої законности і поваги в державнім життю,** всяких останків ладу і порядку в Републиці.

„Можна сойм виховувати всілякими способами, можна його набирати згори, можна його остаточно признати за злишний та усунути. Але **як довго є** та інституція, так довго **треба її шанувати.**

„Знаємо, що серед безперестанних вагань сюди і туди побідила остаточно в помаєвім таборі (то є: у пілсудчиків) **протисоймова орієнтація.** Вправді не до того степеня, щоби сойм цілком знести, але щоби його поборювати. Але питаємо:

„Чи то, що сталося, справді в чомунебудь соймови зашкодило? Чи зменшило може його популярність? Чи ослабило його почутте власного достоїнства? І навпаки, чи скріпило його противників і їх ідею? Бож говорім по щирости: головним завданням помаєвого табору є **зміна державного устрою.** А чи недавні події в соймі **причинилися** до того, **щоби суспільність перейшла на сторону реформи** і тих, що її домагаються?

„Є річю певною, що ні. Противно, **сойм** з тої цілої пригоди **виходить сильнішим як був!** Можемо навіть сказати, що його опромінює авреоля якогось **мучеництва.** Всьо то достарчило опозиції навіть нових, дуже сильних демаґоґічних арґументів.

„І остаточно **за яку ціну? За дуже високу,** за ціну потрясення, за ціну, котра мусить виробити **у чужинців то переконанне,** що **у Польщі навіть не мож предвидіти, ні обчислити дальшого розвою подій.**

„Є обовязком найвищих державних чинників, котрі, на жаль, заплутані зістали і самі у ту нечувану справу, **якнайскорше її зліквідувати.** Най вона буде лише **хвилевим непорозумінням,** але нічим иншим, бо остаточно нічим иншим така, цілком непохвальна, демонстрація бути не може.

„Або остаточно треба вже раз скінчити зі **соймом** і дати ідеї маєвого перевороту можність, щоби **„вижилася"** аж до послідних консеквенцій. Тоді справа стане бодай ясною і згідною з льоґікою сил і фактів."

—o—

Ось таке написала **„Ґазета поранна",** і, як видно, немало Поляків так думає, як вона.

Сам президент Мосціцький це тактовна людина, але щож він може порадити супроти загонистости Пілсудського, котрий хотівби всьо рішати при помочи шаблі!

Власне з уваги на заграницю ті вискоки його енерґії **компромітують Польщу** в надзвичайний спосіб. Це є попросту повільне, але консеквентне **розвалюванне Польщі.** Без заграничного, **значного кредиту** вона не дасть ради, а хтож би зважився дати їй пожичку, видячи, що приходить малощо не до горожанської війни?!

На відомість про соймові події і робітництво вже зачало буритись і вже деякі більші його ґрупи почали були маширувати з передмість до середини міста. Пілсудчики це передвиділи і обсадили сильними поліційними постерунками головні вулиці, ведучі до центра.

Але те невдоволенне в народних масах росте і скорше чи пізніше мусить вибухнути. А комуністи також не сплять, але роблять своє.

Однакож Пілсудський постановив таки **своє сказати,** а то **на засіданню сенату,** котре має відбутись цими днями.

Інтересна річ, чи і до сенату приведе він своїх офіцирів? А у нього всьо можливе!

Ще і це піднести треба, що вже на першім засіданню сойму мали внести пепесівці і декотрі другі ліві партії „вотум недовіря" для уряду Світальського, а радше для командуючого у нім Пілсудського.

І українські посли радили над тим, що робити і чи також зі своєї сторони не поставити внесення на **„вотум недовіря"?** Однакож прийшли до того переконання, що вони не мають чого висказувати теперішньому урядови своє „вотум недовіря", бо вони взагалі **до ніякого польського уряду довіря не мають.** І тому нічого не вносили зі свого боку.

Щодо грозячої **диктатури,** то і з тою можливістю треба числитися. Але сам **Мосціцький** почину до цього не дасть і на це не згодиться. Кажуть, що він чоловік побожний і **числиться зі зложеною** ним **присягою на конституцію.** До того має і фамілійні гризоти зі своїм „синальком". Він приділив його до польського посольства в Парижи, а цей пустився на ґру в карточки тай щось там з касою посольства не в порядку.

Отже коли би мало прийти до диктатури, то лише сам Пілсудський, опираючись на своїх офіцирів, її проголосить.

Ну! Але, перечитавши зосібна заграничні часописи, що про його неодвічальні скоки пишуть, може ще надумається.

Лише що ми знову не будемо приготовані на грядучі події, як у році 1918. Такі ми вже розумні вдалися!

А може чейже і нас досвід чогось навчив? Побачимо!

Клим Обух.

Томас Ман.

ТЯЖКА ГОДИНА.

Встав від свойого бюрка, маленької, хиткої комоди, встав в одчаю і пішов із спущеною головою в противний кут кімнати до печі. Піч була довга і струнка, як колюмна. Поклав руки на кафлі; були майже цілком холодні, бо північ минула вже давно. Так, не зазнавши маленької благодати, якої шукав, притулився до них плечима, кашляючи притягнув поли свойого халата; із-за його вилогів на грудях вибігав полинялий від частого прання жабот. Він тяжко пирхав через ніс, щоби добути собі трохи повітря; бо мав нежит, як звичайно.

Це був якийсь особливий і непривітливий нежит, який цілком не покидав його майже ніколи. Його повіки були зболілі, береги його ніздрів були зовсім поранені, а в голові і ногах лежав йому той нежит, наче яка важка болізна опяніліcть. Може виною цієї оспалости і тяжкости було те обезсилююче запертя в кімнаті, яке на нього знов від кількох тижнів наложив лікар? Бог зна, чи він добре так робив. Вічний нежит і корчі в грудях і животі могли вимагати цього і зла погода була над Єною від тижнів, справдішня, нещасна й ненависна негода, яку відчувалося у всіх нервах, дика, темна і холодна, а грудневий вихор завивав в комині, скаженів та не вгавав, що аж гуділо по нічній пустелі в бурі і шалі і в неуцільній скорботі душі. Одначе доброю не була отся вузка вязниця, не була доброю для думок та ритму крови, з якої родилися думки...

Шестикутна кімната, гола, пуста і невигідна із своєю побіленою стелею, під якою уносився дим з тютюну, із своєю скісно кратковaною тапетою, на якій висіли в округлих рамах сілюети, із своїми чотирма, пятьма тонконогими меблями — лежала в світлі обох свічок, що горіли в головах рукопису на комоді. Червоні заслони висіли над горішними рамами вікон, хоруговки лишень, симетрично поспинані ситці; але вони були червоні якоюсь теплою, спокійною червоністю, і він любив їх і не хотів ніколи з ними розлучитися, бо щось буйного та роскішного вносили вони в незмислово-повздержливу убогість його кімнати...

Стояв під печчю і глядів, кліпаючими очима, бистрим і аж до болю напруженим зором там на свій твір, від якого утік, цього тягару, що пригнічував його, цеї муки сумління, цього моря, яке малося випити, цього страшного завдання, яке було його гордістю і недолею, його небом і прокляттям. Волікся, зупинився і стояв — твір, вже знов, ах знов! Погода була виною і нежит його і його утома. А може твір? Праця сама? Яка була нещасним і до одчаю посвяченим зачаттям?

Піднявся, щоби зробити собі трохи відстані, бо часто простірне віддалення від рукопису спричиняло, що зискувалося перегляд, ширший погляд на матеріял та вмілося ним влучно розпорядити. Так, бували випадки, де почуття полекші, коли чоловік відвернувся від місця змагання, ділало оживлюючо. І це був невинніщий загал, як коли-б пилося лікер або чорну, міцну каву... Маленька філіжанка стояла на столику. Коли-б вона помогла йому перемогти цю запору? Ні, ні, більше ні! Не тільки лікар, але також хтось инший, значніщий, обережно відраджував йому це: Инший, той, у Ваймарі, якого він любив з якоюсь тужливою ворожнеччю. Той був мудрий. Той умів жити, творити; не знущався над собою; вповні ощаджував себе самого...

Тишина царила в домі. Лиш чути було вітер, що шумів на долі на Замковій вулиці і дощ, як з розгоном сік об шиби вікон. Все спало, господар і свої, Льота і діти. А він самотний стояв чуйний під визимнілою печчю і кліпаючи глядів там на твір, в який вірити не позволяла йому його хора непомірність... Його біла шия виставала високо із обвязки, а поміж полами його халата було видно його до середини скулені ноги. Руде волосся було закинене взад з високого і ніжного чола, над висками були вільні затоки з блідими жилами, вуха прикривали тонкі кучері. На насаді великого, загненого носа, який безпосередно кінчився білявим шпилем, збігалися близенько в купі густі брови, темніщі від волосся на голові, що поглядови глибоко положених зболілих очей давало якийсь траґічний вигляд. Змущений віддихати устами, він відхилив свої тонкі губи і його щоки, покриті ластовинням і побліділі із хатнього повітря, охляли і запалися...

Ні, не поталанило і все було даремне! Армія! Армія мусіла би бути показана! Армія була підвалиною всього! Одначе, що вона не могла бути поставлена перед очі — чиж можна було думати про цю безмірну штуку, щоби вимусити її на уяві? І герой не був героєм; був неблагородний і зимний. Заложення було хибне, та мова була не така, як повинна, і був це сухий і без полету предмет в історії, широкий, пустий і для театру пропащий!

Добре, так було по всім. Пораження. Схиблений підйом. Банкротство. Хотів написати про це Кернерови, доброму Кернерови, який в нього вірив, з дитячою надією клонився перед його ґенієм. Він глумився би, молив, сердився — приятель; пригадав би йому Карльоса, який також повстав із сумнівів і зусиль і перемін, а наконець, по усій муці, показався як щось високо досконалого, як славнозвісний твір. Одначе це було инакше. Тоді він ще був мужчиною, щоби якусь річ вхопити щасливою рукою і вийти з неї побідником. Сумніви та боротьба? Ох, так. І хорий він був, ще як хорий, більше як тепер, злидар, збіглець, що зірвав із світом, пригноблений і в людській подобі убогий, як жебрак. Але молодий, ще зовсім, молодий! Кожний раз, хоч як глибоко зігнений, піднімався його гнучкий дух і по годинах скорботи приходили инші, години віри і внутрішньої радости переможця. Вони не приходили вже більше, ще десь колись. Одна ніч огненноог настрою, коли нараз бачилося в якімсь ґеніяльно-хоробливім світі, — що сталося-б, коли-б усе малося зазнавати такої ласки, — одна така ніч мусіла бути заплачена цілим тижнем темряви і паралїжу. Був утомлений, доперва тридцять сім літ, а вже близький кінця. Віра не жила вже, віра в будучність, яка у злиднях була зорею. І так воно було, це була одчаянна правда: Роки нужди і злиднів, які він уважав за роки горя і проби, вони властиво були багатими і урожайними; а тепер, коли трошки щастя прихилилося до нього, коли він із духового харцизяцтва увійшов в законні та горожанські звязки, мав уряд, почести, жінку та діти, тепер був виснажений і було по нім. Безсилля та зневіра — ось що оставоло йому.

Стогнав, притискав до очей руки і ходив, наче гонений по хаті. Це, що якраз подумав, було таке страшне, що він не міг остати на місці, де прийшла йому ця думка. Сів на стілець під стіною, спустив заложені руки поміж коліна і устромив очі понуро на долівку.

(Кінець буде).

ПРИЇЗД УКРАЇНСЬКОГО БАНДУРИСТА ДО АМЕРИКИ.

БАНДУРИСТ ПРОФ. В. ЄМЕЦЬ.

Дня 26. листопада ц. р. виїзджає до Америки з Гавру у Франції на пароплаві „Іль де Франс" проф. В. Ємець, український бандурист. На американський беріг вступить шановний гість дня 3 або 4 грудня ц. р. та відїде до Шикаґа, а властиво до Джолієт, де буде гостем нашого громадянина, п. Кошана, якого заходами й помічу п. проф. Ємець дістав змогу відвідати Америку. Тут запізнає шановний гість Українців і чужинців з історичним нашим інструментом, кобзою.

Особа проф. Ємця є читачам „Свободи" вже відома з попередних дописів. Не зашкодить ще пригадати та додати, що п. Ємець почав працювати на кобзарському полі з 1911 року, коли вперше виступив на концерті, будучи ще в ґімназії. За університетських часів мав вже богато учеників. Перед війною їздив на специяльні студії кобзи на Кубань. По коротким учителюванні в сосницькій ґімназії проф. Ємець віддався цілковито кобзарській справі.

В 1918 р. зорґанізував у Києві першу кобзарську капелю, істнування якої припинила війна. Багато концертував на Україні від Сяну по Кубань. Їздив з концертами серед всього українського війска, зокрема в галицьких корпусах. За цю працю нагороджено проф. Ємця орденом Залізного Хреста. Адреса п. Ємця буде: **105 WILHELM ST., JOLIET, ILL.**

С. Куропась.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В СПРАВІ НАШИХ ДЕЛЕҐАТІВ З КРАЮ.

Недавно гостила у нас сенаторка п-ні Кисілевська. Була між нами як делеґатка з краю. Гостила та викликала деяку дискусію, яка, на мою думку, принесе хосен.

Коли хто виїздить з краю до Америки, то треба нам чейже знати куди їде, до кого й у якій справі. Коли хто їде до сина, брата чи свата, то це його приватна справа. І тих справ не треба мішати з загальнонародними. Колиж хто їде як краєвий делеґат, як представник Парляментарної Репрезентації, Рідної Школи, чи як представник жіноцтва, то це инша справа. До такої поїздки треба належно приготовитись, треба виробити відповідну програму й треба порозумітися завчасу з українською іміґрацією щодо праці в Америці, бо тільки тоді буде з такої поїздки дійсна користь.

А далі треба памятати, що коли хто їде до Америки, так хай знає, що їде до українських робітників, які у своїй подавляючій частині щасливі, як можуть тепер заробити по $20 в тиждень. Значить, тут нема потреби обїздити ріжні міста й стягати тих робітників на пращальні чи витальні вечері, які зїдають грубі тисячі долярів будьщобудь таки нашого робітничого гроша. Я не маю нічого проти того, щоби привитати чи попращати такого делеґата чи делеґатку, щоби зійтися на якусь вечеру, але не треба того робити по ріжних місцях. Бо краще витратити той час на віче чи виклад і щось з того скористати, як слухати формальних привітів чи пращальних промов, з яких нема ніякої користи, а на яких часами аж нудно стає від кадила... На таких вічах чи викладах можна би перевести добру збірку й булаб велика користь для рідного краю. Таке в нас вже бувало й я тут нічого не вигадав, а переповідаю те, що кождий знає.

Як би менше у нас кадили, то тоді й менше обкидалиб потім провідників камінням. Замісць кадити, говорім завчасу не тільки про добрі сторони, але й про промахи. Тоді чогось навчимося й забезпечимо себе перед тим, щоби такі промахи не повторялися. Критика, яку піднесено на „Обєднанню" зприводу поїздки п-ні Кисілевської дуже корисна. З неї скористає п-ні Кисілевська й ті всі инші, що по ній схочуть до нас загостити. Може та критика терпка для особи, але вона корисна для загальної справи.

Г. Дідоха з Нюарку, Н. Дж.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ШИКАҐО, ІЛЛ.

Нарешті слово сталося ділом.

Від довших літ, по нинішний майже день, справа заложення Українського Державного Банку не сходить зі шпальт часописів.

Всіляко на ту справу люди задивлялися. Найбільше було таких, котрі думали, що ми не доросли до такої великої фінансової інституції. Инші думали, що ми забідні, а ще инші, що ми до такого діла не маємо здібних людей. Одним словом, нам бракувало віри у свої сили.

Шикаґовці не забирали голосу. Ми думали про банк від давна й були тої думки, що не в словах вага, а у ділі. От нині рішили ми промовити не словами, а дійсним ділом.

Слово приняло плоть.

Нині ділимося з цілою нашою заморською іміґрацією радісною новиною, що наше бажання, мати свій рідний український банк, здійснилося. В Шикаґо, де живе коло 30,000 Українців, заложено: **Перший Український Державний Банк** під назвою: **Victory State Bank.**

Сама назва банку вказує, що се не є приватна банкова інституція, а Державний (Стейтовий) Банк. **Банк цей є оснований на рівних правах і привілеях, як усі инші американські банки,** й під контролею стейту, як усі инші державні банки. Треба зазначити, що банкові права й банкова контроля є в стейті Іллінойс найбільш строгі зі всіх стейтів Злучених Держав. В той спосіб нарешті сповняються мрії не тільки нашої української іміґрації, але цілого українського народу, щоби мати свій (у своїх руках) український банк.

Ось так в Шикаґо повстає дійсно **Перший Український Державний Банк** на цілу Америку й Канаду.

Отсе українська іміґрація за морем входить у фінансові ряди не тільки Америки, але цілого світа.

Наш звичайний чоловік а навіть загал наразі не в силі здати собі справи, яке це зроблено діло, коли матимемо свій український державний банк. Але кождий з нас знає, що ніхто инший, а тільки банкові інституції рядять світом, видають війни і заключають мир, а радше змушують воюючі сторони до мира. Бо світом рядить зорґанізований капітал, а зорґанізований є він головно в банках.

В перших роках істнування Польщі охоронив її від загибелі Польський Банк з Шикаґо. Коли Польща не могла одного цента ніде позичити, Польський Банк в Шикаґо пожичив їй 14 міліонів долярів і це вратувало її від банкротства. Той самий банк і люде, що мали у своїх руках фінанси, виеквіпували Галеровські польські леґіони. Без їх помочі, як пишуть Падеревський і Дмовський, не булоби польських леґіонів з Америки. Та не тільки це: много дечого иншого можнаби навести в користь народного рідного банку. Але кождий з нас знає, що розкинений ґріш, як нарід без орґанізації, не має ані сили ані значіння. Але зорґанізований у рідному банку і в банках взагалі, стає могучою силою, перед якою світ клонить голову.

Банкові інституції є хребетним стовпом не тільки части, але й загалу народу, цілого світа й усіх держав.

Тому ми, Українці, з заложенням **Першого Українського Державного Банку** набираємо не тільки матеріяльної сили серед народів, між якими нам приходиться жити. Хто має силу, без огляду якаби це не була сила, з ним числяться не тільки люде, але й цілий світ. З заложенням свого банку ми, Українці, вступаємо в зовсім нову фазу нашого життя, нашого розвою. Немов з немічної дитини ми стаємо зрілими людьми, зрілим народом. А як скоро, як широко, як далеко, як глибоко ми заважимо на долі нашого народу та оскільки вплинемо на скорий розвій нашої незалежности, це залежатиме від розвою нашої банкової інституції. А це знова буде залежати в першім ряді від наших братів в Шикаґо, а в меншій мірі від загалу нашої іміґрації. Як поодинока людина без гроша є немічна, так само й нарід без гроша є немічний, а особливо немічний той нарід, який мусить боротися за своє істнування.

Уже від самого початку **Перший Український Державний Банк в Шикаґо має запевнення істнования і розвитку. А могучість, сила і його вплив залежатиме від цілої нашої іміґрації за морями і в старім краю. Залежати це буде від зрозуміння ваги своєї фінансової інституції і попертя цілого народу наших змагань.**

Про безпечну льокацію людських грошей в Першім Українськім Державнім Банку подбали не тільки тутешні Українці, але і самі стейтові власти, бо без їх призволу і контролі нічого не можна робити. Заки вони дали призвіл (перміт) на орґанізоване українського банку, докладно провірили характер, маєтковий стан і відповідні кваліфікації тих людей, що взялися до основання Першого Українського Державного Банку не тільки в Шикаґо. І доперва тоді, як переконалися, що тим людям можна довірити, дали нам дозвіл на заложення банку.

З заложенням Першого Українського Державного Банку ми, Українці, не потребуємо тинятися по чужих грошевих інституціях, кланятися чужим і чужі пороги витирати. Маємо тепер свою грошеву інституцію, свій Перший Український Державний Банк в Шикаґо.

З часом про це більше напишемо, а хто хотів би дещо більше довідатися про український банк в Шикаґо, може писати на адресу:

Mr. R. I. Smook,
111 W. Washington St.,
Chicago, Ill.

За комітет основателів:

Д-р Володимир Сіменович,
Д-р Мирослав Сіменович,
Д-р Іван Смук,
Р. І. Смук.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ.

Листопадове Свято.

Дня 3 листопада 1929. відбулося в Провіденс, Р. Ай., свято річниці проголошення Галицької Републики.

До вшанування того великого свята комітет двох товариств У. Н. С. і комітет української православної церкви працювали понад сили, щоби спільними силами й позамісцевих громад вшанувати та поклін віддати поляглим нашим героям, молодому цвітови, що лягли в бою за свободу й волю українського народа.

Свято національне, свято памяти державного відродження українського народу, котре мало побудити кождого Українця та Українку зійтися на означений час і віддати пошану борцям, а рівнож зложити жертву на нещасних братів інвалідів, що під обухом ворога терплять голод і холод і тиняються попід ворога дверми.

Свідомі Українці міста Провіденс очікували нетерпеливо означеного дня, бо у спільнім святі взяли участь наші сусіди з Вунсакет, а рівнож молодий хор „Боян" під батутою Всч. о. прот. В. Каськова від української православної церкви св. Михайла. Хор сильний (60 молод. сил і старших).

Точно о годині 2-гій галя наповнилась по береги, переважно позамісцевими гостями, з Вунсакет і Кромптон та горсткою своїх місцевих свідомих Українців. Пишу цих пару слів як враження з великого свята, що відбулося тут перший раз і то завдяки заходам Всч. о. протоерея В. Каськова й його хорови „Боян". На жаль, самі Українці з Провіденс не хотіли зрозуміти клича Комітету і громадно не зійшлися на перше таке велике українське свято. Вони ніби забули тих нещасних наших братів інвалідів, що й за них боролися. Помимо того свято випало урочисто при більшій скількости учасників. Будемо сподіватися, що настануть часи, коли й наша громада в Провіденс проснеться від тяжкого сну.

Володимир Рекрут,
комітетовий Свята.

Брехун.

Брехун тратить свою вартість, коли й присягає на чисту правду; його слово ніколи не знаходить віри.

АМЕРИКАНСЬКА ПРЕСА ПРО УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ.

„THE EVENING SENTINEL", Ansonia, Monady Evening, November 4, 1929:

STATE UKRAINIAN SOCIETIES ORGANIZE AT MEETING HERE

Formally Notify Sensus Bureau That Ukrainian, Not Ruthenian, Is Name of Their Nation—Vol. Kedrowsky, Editor of New York Ukrainian Journal, Tells Story of Ukrainian Struggle for Independence—Sts. Peter and Paul Choir, in National Costumes, Gives Concert at Liberty Hall.

Over 500 members of the Ukrainian-American societies from all over the state attended the convention sponsored by the League of American Citizens of Ukrainian Descent of Ansonia, held Sunday at Liberty hall, May street and formed a state organization of Ukrainian societies. Representatives from 30 different societies were present and took part in the convention proceedings. K. Maruschak, of New Haven, was elected president. The other officers chosen were M. Dolhey, New Haven, secretary; A. Mereshchak, Ansonia, financial secretary and D. Bysch, Bridgeport, treasurer.

Following the election of officers, Mr. Mereshchak of Ansonia presented the following resolution which was adopted by the convention:

Ansonia, Conn.

William M. Steuart, Esq.,
Director of Census
Census Bureau, U. S. Dept. of Commerce
Washington, D. C.

November 3, 1929.

Dear Sir:

At the general convention of the representatives of the Ukrainian political, social, and economic organizations in the state of Connecticut, held at Liberty hall, May street, Ansonia, Conn., on the 3rd day of November, 1929, the following resolution was unanimously adopted by the delegates:

"Whereas, in the official census of 1920 the name 'Ukrainian' was omitted from the census schedules, and the people of Ukrainian race and language were enumerated under the name of 'Ruthenians,' and

"Whereas, the name 'Ruthenian' is a misnomer for our people, and has become entirely obsolete, as since the World war our people have come to be officially known throughout the civilized countries as 'Ukrainians,'

"Now, therefore, to avoid further misrepresentations of our race and mother tongue, we, the citizens of the United States and residents of the state of Connecticut of Ukrainian descent, being the duly accredited representatives of the Ukrainian political, social, and economic organizations in the state of Connecticut, in convention assembled on this 3rd day of November, 1929, do hereby

"Resolve, that this convention go on record as strongly urging the census bureau of the department of commerce, that, it, in its preparation for the taking of census of 1930, prepare its schedules and program so, that in the place of the old and obsolete name of 'Ruthenians,' it substitutes the correct and true name of 'Ukrainians' to designate our people, and that the enumerators of census be instructed to register the population of Ukrainian descent as 'Ukrainians,' and their mother tongue as 'Ukrainian.'

"And be it further resolved, that this resolution be spread upon the minutes of the convention, and that the chairman and secretary be directed to forward a copy of this resolution to the director of census in the U. S. department of commerce, Washington, D. C."

Sincerely yours,
WASYL KALYNA,
Chairman.
ALEXANDER MERESHCHAK,
Secretary.

Attended Church.

The delegates arrived early in the morning and assembled at the Sts. Peter and Paul church, Clifton avenue at 9 o'clock where a high mass was celebrated by Rev. Alexander Rotko, pastor. Following the services the delegation went to the convention hall in May street where a business session with many addresses was held.

Wasyl Kalyna of the local organization presided at the meeting. In introducing V. Kedrowsky, the principal speaker, Mr. Kalyna spoke of the fame gained by the speaker as an orator and also of his succes as editor of the Svoboda (Liberty), a Ukrainian daily newspaper published in Jersey City, N. J., and reaching into the homes of nearly every Ukrainian family in the United States. In his address Mr. Kedrowsky dwelt on the topic of "Western Ukraine's Day of Independence." November 1, he declared, was considered the Fourth of July of the people of western Ukraine. On November 1, 1918, he said, the people declared themselves an independent nation to be known as the Western Ukrainian Democratic republic.

It was a remarkable event in the history of its people. Western Ukraine, he said, had once been the independent kingdom of Galicia, but weakened by the Tartar invasions from the east, it had fallen prey about the middle of the 14th century, to the invasion of Poland from the west. Though subjected to a harsh oppression, social, cultural and economic, Galicia had never resigned herself to foreign dominion. She fought the oppressor by peaceful organization and by insurrection. In the middle of the 17th century she joined Bohdan Chmelnitsky, the leader of the Ukrainian Cossacks, who had established on the Dnieper an independent republic and was driving the Polish nobility from Ukraine. This uprising failed, as did another, which took place about the end of the 18th century.

Russia Meddles In.

The two uprisings gave Russian tsars the opportunity to meddle into the affairs of central Europe. Soon after the second Ukrainian uprising Poland, he said, prostrated because of her expansionist policies, was partitioned among her neighbors. The Ukrainian province of Galicia and the Polish province of Cracow were annexed by Austria. Thus the oppressor and the oppressed found themselves together under an absolutistic rule, which showed little concern for the will of the governed and considered its highest aim to set one race against the other. With this object in view, stated Mr. Kedrowsky, the Austrian emperors incorporated Galicia and the principality of Cracow into one province. Though Austria, he said, was forced to grant a constitution, the Polish nobility was given special privileges, which permitted them to oppress the Ukrainian populace of the province.

So used were the Poles to this privileged position in Austria that when Austria had broken down and when the Ukrainians of Galicia, relying upon the principle of self-determination of nationalities, proclaimed by the allied and associated powers, had declared themselves an independent nation, Poland invaded Western Ukraine to annex it to Poalnd. With the assistance of some powers, Poland attained her purpose.

Galicia is now enslaved, he said, and subjected to a cruel oppression by Poland. Oppression, declared the speaker, however, has failed to uproot the spirit of independence. Western Ukraine lives and struggles with a live hope in her heart that the day is not far when she will be free again and united with other Ukrainian provinces into one undivided Ukrainian republic.

Aroused Enthusiasm.

During each hitting point made in Mr. Kedrowsky's speech, every word of which he seemed to weigh before uttering, aroused great enthusiasm among his audience who applauded the journalist several times during the course of his address.

The other speakers were Andrew Kist of New York and A. Mereshchak of Ansonia. Mr. Kist spoke on organization and the help that is needed among those of their countrymen in Ukraine. Mr. Mereshchak addressed the gathering on the work being done by the organization locally, assisting the Ukrainian people in getting their citizenship. The organization, he stated, can be of great assistance to all Ukrainians in this state and also be of great help to their brethren in Europe.

Following the convention session the Ukrainian choir under the direction of Professor Roman Hwozdewitch, attired in Ukrainian national costume, presented a concert which was largely attended by the visiting delegates and their families. Rev. Rotko addressed the audience at the entertainment and spoke of the wonderful work being done by the choir in aiding the cause of the Ukrainian people.

РУХ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ПІТСБУРГ, ПА. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 96, повідомляє усіх своїх членів, що річний мітінг відбудеться в неділю, 1-го грудня, в годині 2-ій пополудни, в гали церковній, 7 ул. і Карсон. Проситься всіх членів прийти на мітінг, бо є важні справи до полагодження. Буде справоздание контролі відтак вибір нового уряду на 1930 рік. Будемо принимати нових членів до Бр. і У. Н. Союза без вступного. Довгуючих членів взивається вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Іван Войтович, предс.; Стефан Войтович, кас.; Дмитро Василик, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Уряд Тов. Вільні Козаки, від. 116, повідомляє всіх своїх членів і члениць, що річні збори відбудуться в неділю, 1-го грудня, в годині 2-ій пополудни, під ч. 839 S. Broad St. На деннім порядку буде справоздание місцевого уряду з його діловодства, вибір нового уряду на 1930 рік, справа Сиротинця-Захисту У. Н. Союза і другі дуже важні справи. Буде роздание календарів У. Н. Союза. Контрольна комісія має явитися в гали мітінговій 28-го грудня в годині 3-тій пополудни для контролі. Уряд взиває всіх членів і членкинь вирівнати свої належитости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Неявившийся член або членкиня на мітінгу будуть карані після статута. На річних зборах будеться принимати нових членів без вступного. — О. Петришин, предс.; Йосиф Паславський, кас.; Павло Стадник, секр.

МАЙНЕРСВІЛ, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 78, повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбудеться 1-го грудня. Взивається членів вирівнати свої належитости перед річним мітінгом, котрий відбудеться 1-го січня, бо в противнім разі довгуючі будуть суспендовані. — Василь Гонтарчик, предс.; Антін Боньчак, кас.; Андрій Боньчак, секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ДІТРОЙТ, МИШ.

Помагаймо українським студентам.

На гостині в день уродин інжиніра О. Луцейка, бувшого студента Української Господарської Академії в Подєбрадах, шановний іменник підніс справу допомоги українським студентам за кордоном. Присутні гості зложили слідуючі жертви: Іван Ґулька $5; д-р А. Кібзей $2; по $1: пані А. Рудакевич, К. Луцейко, О. Філяс, п-на В. Олексів, Е. Шкрибало, М. Вишатицький, Ів. Вишатицький, І. Іванчук, М. Іванчук, Л. Лепецький, Р. Пристай, О. Філяс, інж. О. Луцейко.

Разом зібрано: $20. Гроші вислано українським студентам у Подєбрадах через Обєднанне.

Мих. Іванчук.

—о—

ГЕМТРЕМК, МІШ.

Приятелі зробили несподіванку для панства Павла і Теклі Войтович, справивши 25-літний ювилей їх подружжа. При забаві не забули за Рідний Край. До гостей промовив гром. О. Курочка Він сказав, що ми тут бавимося, маємо досить, чого душа наша бажає й ворог не заглядає нам у вічі, тому ми повинні при кождій забаві не забути за Рідний Край, де наша рідня. Ми мусимо помогти тим, котрі тієї помочі потребують, а це тим, які в боротьбі за свою державу зістали каліками, а інші, ті, котрі скитаються по чужих державах, або ті, котрі роблять підпольну роботу, щоб визволилися зпід ляцького канчука. Ці останні є члени „Української Військової Організації". Ми повинні кождий дати, хто що може. Там наші брати груди свою під ляцькі кулі наставляють, не зважаючи, що їх жде завтра. Отож він візвав в імени ювилятів зложити дар для Краю.

По промові дві парі, а то М. Машталер, А. Биндина, А. Заблоцька і М. Микула зібрали $20 на Боєвий Фонд і $18 для інвалідів, а разом $38, котрі зістали вислані до Краю через „Обеднання".

Отсі зложили на Боєвий Фонд: Павло Войтович $5; І. Курчак $2; по $1: Й. Морозовський, Л. Білик, Д. Войтишин, В. Крушельницький, Петро Войтович, М. Сосновський, А. Холявка, А. Патра, І. Заблоцький, О. Курочка, Н. Тимків, І. Луцишин і А. Бабак.

На інвалідів зложили: По $1: І. Костюк, С. Ґиник, С. Житарук, П. Кравчук, І. Вірось, С. Борен, Ю. Войтович, Ф. Курчак і С. Галабурда; по 50 центів: П. Микула, І. Андрушко, Г. Федчишин, Ф. Шваляр, К. Яцура і І. Крупка; С. Шкварок 75 ц.; по 25 ц.: С. Наюков і А. Крушкевич; дрібними датками $4.75; разом $38.

Андрій Патра.

ЯК РОЗБУДОВУЄТЬСЯ ПЕРША УКРАЇНСЬКА КОЛЬОНІЯ В АМЕРИЦІ А ПОЛОЖЕНА В МІЛЗІЛ, Н. ДЖ.

Теперішними часами поселилися слідуючі:

Іван Найда, Филаделфія, Па. Антін Мурований, Ренобо, Па. Іван Деревляний, Ренобо, Па. Стефан Сахарнацький, Ренобо, Па. Стефан Патен, Ст. Франкоіс, Мо. Петро Козак, Бріджпорт, Па. Теодор Зубрицький, Филаделфія, Па. Михайло Стельмах, Палмертон, Па. о. Вол. Петрівський, Нантікок, Па. Михайло Пеленський, Филаделфія, Па. Григорий Кирилюк, Флорида.

Ті, що купили, а ще не побудувалися: Михайло Рибак, Филаделфія, Па. Ілько Кісь, Филаделфія, Па. Семен Рутецький, Филаделфія, Па. Михайло Полохайло, Филаделфія, Па. Андрій Антолік, Филаделфія, Па. Іван Лишак, Шамокін, Па. Лев Лучкович, В. Колінгзвуд, Н. Дж.

От бачите, де будучність: А ми маємо на тисячу родин місце, що можуть поселитися одні попри других. Не один думає, щоби мати пару акрів землі, а ще тут у місті, де робити добре поводилобся. А то можна мати, але у Мілвіл, бо всі землі, які продаємо, і на котрих поселились українці, лежать в місті Мілвіл. Отже для тих, що дбають про свою будучність і своїх дітий, варта сказати, що діти можуть користати з міських народних і висших шкіл, а кромі сього учитися в українській школі. По скінченню школи вони не мусять покидати родинного дому, бо мають на місци міську вигоду, відповідне занятте, а при тім всім чистий і здоровий воздух. Хто хоче про все те на місци переконатися, нехай прийде, або пише на адресу:

ВАСИЛЬ МАТОЛИЧ,
640 W. Main Street, Millville, N. J.
(Tel. Millville 577).